

1963 aug. 7.

SZABADSÁG

KENNEDY ÉS KOSSUTH

Írta: VASVÁRY ÖDÖN

Remélhetőleg vannak még olvasóink között néhányan, akik emlékeznek Kennedy elnöknek arra a szenzációs beszédére, amelyet az idén, június 25-én mondott el a németországi Frankfurtban. A beszédben az elnök azt fejtette, hogy az emberi szabadságot ő is egynek tartja, amelyből letrönni sehol sem szabad, mert ha az megtörténik, valamilyen formában az egész emberiség megérzi. A szabadság közös kincse kell hogy legyen az emberiségnek, nem lehet külön amerikai, német, vagy bármilyen más szabadság: csak emberi szabadság van. Rámutatott az elnök, hogy abban a teremben, ahol most beszél, 150 évvel ezelőtt a német nép legjobbjai gyűltek össze. Ez a frankfurti kongresszus volt az első nagy kísérlet arra, hogy megalkossák az egységes, demokratikus Németországot s ezért ez az épület, ez a terem, minden más helyiségnél jobban megérdemli "a német demokrácia bölcsője" nevet.

Vasváry Ödön

De vajjon lehet-e ilyen nevet adni egyetlen helynek is? — kérdezte az elnök. Az én szülővárosomban Bostonban, vagy egy hasonló nevezetességű nagy terem, a "Faneuil Hall", ahol államférfiak gyűléseztek, s amelyet az "amerikai szabadság" bölcsőjének neveztek el. Voltaképpen így hívják ma is.

De — folytatta az elnök — amikor 1852-ben a nagy magyar hazafi, Kossuth Lajos Amerikában járt és Bostonba is eljutott, kifogásolta ezt a nevet. És az elnök szó szerint idézni kezdte Kossuth beszédét, amelyet a bostoni Faneuil Hall-ban mondott el 1852, április 29-én.

Az idézet magyarul így hangzik:

"Nagy név ez, de azért van benne valami elszomorító. Nem kellene azt mondani, hogy: amerikai szabadság. Ehelyett ezt kellene mondani: a szabadság Amerikában. A szabadság ugyanis nem lehet sem amerikai, sem európai. Csak: szabadság lehet."

"Kossuthnak igaza volt" — folytatta az elnök — "mert ha a szabadság nem virágzik mindenütt, sehol sem virágozhat. Ha egy terebben születik is meg, el kell jutnia a sokakhoz. Az amerikai forradalom magvait először Európából hozták át, amelyek azután megfogamzottak az egész világon... Ma a demokrácia és a szabadság sokkal nemeztközibb, mint ~~ezelőtt~~ bármikor is volt. És a Frankfurtnak hangoztatott szabadság szellemének, mint a Faneuil Hall szellemének nagyon sok szívben élni kell, ha a nemzetek egyáltalán élni akarnak..."

Faneuil

Mit jelent számunkra az a beszéd, illetve annak elsorolt részlete? Először azt, hogy valamikor prófétának tartották Kossuthot, az emberi haladás prófétájának, azoknak mindig nagyobb mértékben igazuk lesz. Kossuth igen sok hasonló, örökre felejthetetlen kijelentést tett amerikai körútja alatt elmondott öt vagy hatszáz beszédében. Fenn idézett szavait, amint illik, ugylát-szik, éppen Bostonban nem felejtették el. Nem egészen véletlen, hogy szavai most már jóval több, mint száz esztendő messzeségéből visszhangzanak. Ezek az először Amerikában elhangzott szavak most visszaröpültek Európába, ahol a világ leghatalmasabb országának feje érdemesnek tartotta őket arra, hogy történelmet jelentő beszédét ezekkel a szavakkal kezdje el.

Jelenti továbbá azt, hogy Kossuth visszatérően van. Mint a múlt század egyik legnagyobb szónokának, neki is kezdik megadni a sokáig késett elismerést és igazolást. Mert mi történt most Washingtonban, ahol Kennedy elnök beszéde készült? Minden ilyen beszéd több embernek a mun-

kája. Benne vannak természetesen az elnök alap-
gondolatai, de a mondatok megszővegezése, a ki-
fejezések, idézetek, történelmi példák és utalások
összeválogatása az elnök legközelebbi munkatár-
sainak dolga. Nos, ahogy ez a beszéd készült, elő-
került egy ócska, kopott, valószínűleg már szét-
esett kötet is: Kossuth azon beszédeinek kötete,
amelyeket az Egyesült Államokban angolul mon-
dott el. A kötet természetesen válogatás, szemel-
vények gyűjteménye, mert az összes beszédek ki-
nyomtatásához jó csomó kötet kellene.

Hogy a könyv milyen, a birtokomban levő kö-
tet alapján képezem el. Az én kötetem ócska,
kopott, időrágta könyv, egyszerű és színtelen, és
teljesen szétesett, ami nem csoda, hiszen meg-
jelenése óta/11 esztendő telt el. Az a kötet sem
lehet sokkal különb, amelyet most Kennedy el-
nök és tanácsadói nagy érdeklődéssel és tanul-
sággal forgattak s amelyből kiírták ezeket a va-
lóban világrangtő szavakat. És ha érdemes-
nek találták tanulmányozni, Kossuth szavait az
egész szabad világ előtt idézni és megismétel-
ni, kétségtelen, hogy ezt a kopott, ócska köny-
vet, egy kihamvadt nagy magyar lélek gondo-
latainak kincsesházát ugyancsak tanulsággal fog-
ják olvasni és idézni a jövőben is, amikor a sza-

badságról akarnak beszélni. Mert ahol a szabad-
ságról beszélnek, Kossuth neve és a magyar név
nem hiányozhatik.

Kossuth természetesen sokkal többet is
mondott ebben a beszédeben. Fenti szavaihoz hoz-
zátette azt is, hogy amint nincsen európai vagy
amerikai Isten, úgy nincsen európai vagy ameri-
kai szabadság sem. Amikor valaki az "amerikai
szabadságról" beszél, úgy hangzik, mintha ez a
szabadság amerikai privilégium volna. És hozzá-
tette, hogy amikor felfelé jött Massachusetts ál-
lam törvényhozásának épületéhez, elolvasta az
épület homlokzatára vésett szavakat: "Az embe-
riség sorsa és rendeltetése közös" — "There is
a community in mankind's destiny" — és igazat
ad a felírásnak. Megmondta, hogy a "bölcso" szót
nem szereti különösebben, mert a mulandóságot,
halandóságot kell érezni, amikor ezt a szót ki-
mondjuk.

Mulasztás lenne részünkről, ha a frankfur-
ti beszédnek erre a részére éppen mi, amerikai
magyarok nem figyeltünk volna föl. Kossuthnak
és az emléke mögött álló világ-magyarságnak
még kell hogy legyen mondanivalója az emberi-
ség számára.